

Amerika trok de verkeerde lessen uit 9/11

Door Frank , 13 september 2026

Amerika trok de verkeerde lessen uit 9/11

Een terughoudender reactie was mogelijk geweest in 2001 — een die twee mislukte oorlogen, biljoenen aan uitgaven en een blijvende surveillancestaat had kunnen voorkomen

Door Leon Hadar

Vijfentwintig jaar later is het de moeite waard om niet te vragen wat er gebeurde op 11 september 2001, maar wat Washington besloot dat het betekende — en of die conclusies de juiste waren. De aanslagen zelf waren een oprecht trauma en een oprecht misdrijf. Maar de beleidsconclusies die eruit werden getrokken, waren grotendeels een catastrofe op zichzelf, waarvan de kosten nog steeds worden betaald in bloed, geld en institutionele geloofwaardigheid.

Les één: dat de aanslag bewees dat de wereld gevaarlijker was dan ooit

Het instinct na 9/11 was om de aanslagen te behandelen als bewijs van een uniek vijandige wereld die een uniek omvangrijke Amerikaanse aanwezigheid vereiste. Maar deze redenering liep achterstevoren. Het vermogen van Al-Qaeda om New York en Washington te treffen was niet een teken van Amerikaanse zwakte of onvoldoende mondiale aanwezigheid — het was grotendeels een bijproduct van die aanwezigheid.

Osama bin Laden was expliciet dat Amerikaanse troepen die in Saoedi-Arabië waren gestationeerd, sancties tegen Irak en onvoorwaardelijke steun voor het Israëliëse beleid in de bezette gebieden zijn grieven waren. Niets hiervan rechtvaardigt massamoord. Maar realistische buitenlandse beleidsdenkers hebben lang betoogd dat het negeren van de causale keten tussen interventie in het buitenland en blowback thuis geen morele helderheid is — het is strategische malpractice. De les die in plaats daarvan werd getrokken, was dat Amerika overal meer moest interveniëren, niet minder.

Les twee: dat natieopbouw het antwoord was

Afghanistan begon als een plausibele, beperkte operatie: de schuilplaats van Al-Qaeda vernietigen, de Taliban straffen voor het herbergen ervan. Het ontwikkelde zich tot een experiment van twintig jaar om een liberale democratische staat op te bouwen in een land dat elke eerdere poging van een rijk om het te hervormen had afgewezen. Irak was erger: een oorlog van keuze, gerechtvaardigd door inlichtingen die onder scrutinium instortten, die niets te maken had met de aanslagen en alles met een ideologische overtuiging dat Amerikaanse macht het Midden-Oosten met geweld kon hervormen.

Beide oorlogen weerspiegelden dezelfde verkeerde les — dat de genezing voor terrorisme democratische transformatie was die met het geweer werd opgelegd. Het resultaat waren geen stabiele, pro-Amerikaanse democratieën. Het waren twee decennia van opstand, sektarische oorlog en, in het geval van Irak, de omstandigheden die ISIS voortbrachten.

Les drie: dat veiligheid en vrijheid van nature in spanning waren, en dat vrijheid moest wijken

De Patriot Act, surveillanceprogramma's zonder bevelschrift, onbepaalde detentie in Guantanamo, een hele architectuur van uitvoerende macht gebouwd op noodbevoegdheid — deze werden allemaal verkocht als tijdelijk en proportioneel. De meeste werden permanent. De les die in deze reactie besloten lag, was dat een vrije samenleving die wordt geconfronteerd met een vastberaden maar numeriek kleine

terroristische dreiging standaard moet kiezen voor het uitbreiden van staatsmacht in plaats van die uitbreiding te behandelen als de uitzondering die de zwaarste rechtvaardiging vereist.

Een traditie van beperkte overheid zou op het tegenovergestelde hebben aangedrongen: dat noodbevoegdheden vervallen, dat surveillance nauwkeurig wordt afgestemd en dat de bewijslast altijd ligt bij degenen die staatsgezag willen uitbreiden, niet bij degenen die constitutionele beperkingen daarop verdedigen.

Les vier: dat geloofwaardigheid eindeloze toewijding vereiste

Misschien wel de meest blijvende verkeerde les was dat terugtrekking — uit Irak, uit Afghanistan, van overal — door tegenstanders zou worden gelezen als zwakte, en dat geloofwaardigheid eiste dat je bleef ongeacht de kosten of afnemende opbrengsten. Dit is de logica die twee oorlogen die maanden zouden duren veranderde in oorlogen die decennia duurden.

Het behandelde een open-einde militaire aanwezigheid als een doel op zichzelf, losgekoppeld van elke realistische theorie over wat meer tijd en meer troepen eigenlijk opleverden. De uiteindelijke, chaotische terugtrekkingen uit beide landen gebeurden niet omdat de les was geleerd — ze gebeurden omdat de rekening eindelijk werd gepresenteerd.

Hoe de juiste les eruit zou hebben gezien

Een terughoudender reactie was beschikbaar in 2001: een gerichte campagne tegen de leiding en schuilplaats van Al-Qaeda, een weigering om een terroristisch netwerk te verwarren met een algemene licentie voor regimeverandering, en een harde blik op hoe vooruit gestationeerde Amerikaanse macht in het Midden-Oosten juist de wrok opwekte die het geacht werd te onderdrukken. Dat pad was politiek niet beschikbaar in het klimaat van 2001 en 2002 — verdriet en woede produceren zelden een geduldige strategie.

Maar een kwart eeuw later, met twee mislukte natieopbouwprojecten, biljoenen dollars aan uitgaven en een surveillancestaat die elke aangevoerde rechtvaardiging heeft overleefd, lijkt het pleidooi voor die bescheidener lezing van de lessen van 9/11 aanzienlijk sterker dan degene waarop Washington daadwerkelijk heeft gehandeld.

Dit artikel werd oorspronkelijk gepubliceerd op Leon Hadar's Global Zeitgeist
<https://leonhadar.substack.com/p/the-wrong-lessons-of-911>